

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Семіотичний аналіз музичного тексту

Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	гуманітарні науки
Освітньо-професійна програма	музична культурологія
Спеціалізація	культурологія
Статус	обов'язкова
Семестровий контроль	залік

Курс	2
Семестр	3,4

ECTS	7
Годин	210
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	142

Інформація про викладача

ПІБ	Коханик Ірина Миколаївна професор, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=vNbk668AAAAJ&hl=ru
e-mail	kin@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс семіотичного аналізу музичних текстів, що вивчається у вищому навчальному музичному закладі, включає у себе ряд фундаментальних тематичних блоків, котрі не затокувалися у курсі музичного училища та вищого музичного закладу на рівні бакалаврської освіти (зокрема, спрямованих на розуміння музичного твору як цілісної знакової системи композиторської і виконавської творчості).

Метою курсу є пізнання і осмислення сутності музичного твору як знакової системи, як культурно-художнього феномена, що репрезентує в собі весь спектр складових музичного мистецтва: від історичної епохи до конкретної музичної композиції та засобів її втілення.

Дана мета курсу обумовила наступні його завдання:

- поглиблення розуміння продуктів музичної творчості та конкретного музичного твору,
- якомога глибше осягнення їх побудови та виразово-сміслових можливостей,
- формування у студентів власної творчої позиції щодо певного музичного твору,
- розвиток у студентів самостійного теоретичного мислення.

Об'єктом курсу «Семіотичний аналіз музичних творів» є музичний твір як семіотична система, що є репрезентантом музичного мислення та відображенням ідей епохи, національної художньої школи, стилю композитора тощо. Предмет - процес становлення та історичного розвитку музичної мови та формотворення, специфіка їх прояву в музичному творі, як в певному історико-культурному феномені.

Структура. Навчальна дисципліна складається з двох модулів (1. «Музична семіотика як наукова дисципліна: поняття, аналітичні методи, історичний контекст», 2. «Семіотичний аналіз музичного тексту в історико-стильовій еволюції: від середини XVIII століття до рубежу XX – XXI століть» та чотирьох змістових модулів (1. «Проблема знака в музиці. Музична семантика та семіотика», 2. «Семіотичні та семантичні особливості музичного мистецтва барокової доби», 3. «Семіотичні та семантичні аспекти музики класико-романтичної доби», 4. «Семіотичний простір музики XX – початку XXI століть»).

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. На лекціях викладаються основні теоретичні положення та алгоритм аналізу. Семінарські заняття проводяться за певними темами курсу, вони також включають аналітичну роботу з музичними творами. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Перелік тем

Тема 1. Музика як знак. Основні поняття семіотичної теорії

Семінар. Музика як семіотична структура.

Тема 2. Методологія і методи семіотичного аналізу музичного тексту.

Семінар. Методологічні основи семіотичного аналізу музичного тексту.

Тема 3. Музика епохи Бароко як об'єкт семіотичного аналізу.

Семінар. Теорія музичних афектів та її виявлення в музиці бароко.

Тема 4. Музичні знаки епохи Бароко.

Семінар. Семіотичний аналіз барокових музичних текстів

Тема 5. Знакова система музики передкласичного і класичного періодів

Семінар. Семіотичний аналіз музичних текстів композиторів-класиків.

Тема 6. Музика романтичної епохи крізь призму семіотичного аналізу

Семінар. Семіотичний аналіз музичних текстів композиторів-романтиків.

Тема 7. Нова мовленнєва система в музиці першої половини – середини XX століття в її історико-стильових зв'язках.

Семінар. Проблеми семіотичного аналізу музичних текстів першої половини – середини XX століття.

Тема 8. Семіотична багатовимірність музики другої половини XX – початку XXI століть: у пошуках змістовно-мовленнєвої цілісності

Семінар. Проблеми семіотичного аналізу музичних текстів другої половини XX – початку XXI століть

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, презентація, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться на платформі Zoom. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10

3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінки «**відмінно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 100%, вивчення всіх першоджерел, повний аналіз теоретичної літератури, високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**добре**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 70%, достатньо добре вивчення першоджерел, досить повний аналіз теоретичної літератури, досить високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**задовільно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 50%, задовільне вивчення першоджерел, частково проаналізована теоретична література, достатнє вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**незадовільно**» заслуговує відповідь студента, який: не засвоїв матеріал, більшість першоджерел не вивчено, аналіз теоретичної літератури незадовільний, не виявив вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Аверинцев С.* Символ / С. С. Аверинцев. – Софія-Логос. Словник. – К., 1999. – С. 208–239.
2. *Адорно Т.* Философия новой музыки. М., 2001.
3. *Акопян Л.* Анализ глубинной структуры музыкального текста / Л. Акопян. – М. : «Практика», 1995. – 256 с.
4. *Акопян Л. О.* Дмитрий Шостакович: опыт феноменологии творчества. – СПб., 2004. – 495 с.
5. *Альшванг А.* Людвиг ван Бетховен. М., 1970.
6. *Арановский М.* Симфонические искания. Л., 1971.
7. *Арановский М.* Музыкальный текст : структура и свойства / М. Арановский. – М. : Композитор, 1998. – 343 с.
8. *Арановский М.* Мышление, язык, семантика / М. Арановский // Проблемы музыкального мышления. – М., 1974. – С. 90–125.
9. *Арановский М.* Пятнадцатая симфония Шостаковича и некоторые вопросы музыкальной семантики / М. Арановский // Вопросы теории и эстетики музыки. – Л. : Музыка, 1977. – Вып. 15. – С. 55–94.
10. *Арановский М.* Структура музыкального жанра и современная ситуация в музыке // Музыкальный современник : сб. статей / ред.-сост. С. Зив. – М. : Сов. композитор, 1987. – Вып. 6. – С. 5 – 44.
11. *Асафьев Б.* Музыкальная форма как процесс / Б. В. Асафьев. – Л. : Музыка, 1971. – 376 с.
12. *Асафьев Б.* Речевая интонация / Б. В. Асафьев. – М.-Л. : «Музыка», 1965. – 136 с.
13. *Барсова И.* Специфика языка музыки в создании художественной картины мира / И. Барсова // Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения. – Л. : Наука. 1986. – С. 99–116.
14. *Барсова И.* Опыт этимологического анализа // Советская музыка. – 1985. – № 9. – С. 59-66.
15. *Барт Р.* Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт // пер. с. фр. сост., общ. ред. и вступ. ст. К. Косикова. – М. : Прогресс, 1994. – 616 с.
16. *Барт Р.* Camera lucida / Р. Барт. – М. : Ad Marginem, 1997. – 223 с.

17. Бахтин М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М., 1986. – М.: Искусство, 1979. – 445 с
18. Беленкова И. Определение и границы музыкального знака / И. Беленкова // Точные методы и музыкальное искусство. – Ростов на Дону : Изд-во Ростовского университета, 1974. – С.204–214.
19. Берченко Р. Болеслав Яворский о «Хорошо темперированном клавире» // Муз. академия. 1993. № 2.
20. Беседы с Альфредом Шнитке / Сост. А. Ивашкин. М., 2003.
21. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. Исследование / В. Бобровский. – М. : Музыка, 1978. – 331 с.
22. Бобровский В. Последнее сочинение Шостаковича // Проблемы музыкальной науки: Сб. ст. Вып. 6. М., 1985.
23. Бычков Ю. Целостный анализ музыкального произведения / Ю. Н. Бычков. – М., 1984. – 55 с.
24. Ванслов В. Эстетика романтизма / В. Ванслов. – М. : Искусство, 1966. – 404 с.
25. Варуң В. Музыкальный неоклассицизм: исторические очерки. М., 1988.
26. Веберн А. Путь к новой музыке. Путь к композиции двенадцатью тонами // Веберн А. Лекции о музыке. Письма. М., 1975.
27. Выготский Л. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М. : Искусство, 1968. – 576 с.
28. Гаспаров Б. Некоторые дескриптивные проблемы музыкальной семантики / Б. Гаспаров // Ученые записки Тартуского государственного университета : 411. Труды по знаковым системам. – Тарту, 1977. – Вып. 8. – С.120–137.
29. Герасимова-Персидская Н. Целостность как универсалия и ее проявление в музыке / Н. Герасимова-Персидская // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Питання організації художньої цілісності музичного твору. – К, 2005. – Вып. 51. – С. 3–8.
30. Григорьева Г. Музыкальные формы XX века : учеб. пособие по курсу «Анализ музыкальных произведений». – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 175 с.
31. Горюхина Н. Открытые формы // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського зб. статей. – К., 2003. – Вып. 30 : Зі спадщини майстрів. Книга перша. – С. 66 – 91.
32. Денисов А. Музыкальная семиотика : краткий экскурс в историю развития / А. В. Денисов. – М. : Musicus, 2009. – № 2. – С. 26–30.
33. Денисов А. Музыкальный язык : Структура и функции / А. В. Денисов . – СПб. : Наука, 2003 . – 205 с.
34. Денисов А. Музыкальный язык в семиозисе художественной культуры : на материале европейской музыки : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. искусствоведения : спец. 24.00.01 «Теория и история культуры» / А. В. Денисов. – СПб, 2002. – 23 с.
35. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники / Э. Денисов. – М. : Советский композитор, 1986. – 206 с.
36. Денисов Э. Стабильные и мобильные элементы музыкальной формы и их взаимодействие / Э. Денисов // Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. – М., 1986. – С. 112–136.
37. Дили Д. Основы семиотики /Джон Дили // пер. с англ. А. Карась. – М. : Арсенал. – 232 с.
38. Друскин Я. С. О риторических приемах в музыке И.С. Баха. СПб., 1995.
39. Ершова Е. Черты формообразования в современной музыке : учеб. пособие. – М., 1987. – 72 с.
40. Жарков А. Музыкальный синтаксис и тембр : теоретические аспекты / А. Жарков // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : Старовинна музика – сучасний погляд / упор. Н. О. Герасимова-Персидська. – К., 2009. – Вып. 88. – С. 71–81.
41. Жарков А. Синтаксические аспекты исследования тембра / А. Жарков // Київське музикознавство. Музикознавство у діалозі. Musikwissnschaft im Dialog. – К., 2010. – Вып. 33. – С. 23–32.
42. Жаркова В. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки: тайны и желания Homo Musicus. – К.: ArtHuss, 2018. – 344 с.
43. Жаркова В. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки: тайны и желания Homo Musicus. – К.: ArtHuss, 2020. – 256 с.

44. *Задерацкий В.* Музыкальная форма. В 2-х выпусках. Учебник для специализированных факультетов высших музыкальных учебных заведений / В. Задерацкий. – М. : Музыка, 1995. – Вып. 1. – 544 с.
45. *Запевалова Л.* Открытая форма в диалектике «внемузыкального» и «музыкального» содержания // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – К., 2018. – №2 (39). – С. 97–105.
46. *Захарова О.* Риторика и западно-европейская музыка XVII первой половины XVIII века / О. Захарова. – М. : «Музыка», 1983. – 77 с.
47. *Захарова О.* Риторика и клавирная музыка XVIII века // Музыкальная риторика и фортепианное искусство: Сб. трудов. Вып. 105. М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1989.
48. *Зенкин К.* Фортепианная миниатюра и пути музыкального романтизма. М., 1997.
49. *Зенкин К.* Стилеобразование в музыке XX века и проблема симфонизма / К. Зенкин // XX век и история музыки. Проблемы стилеобразования : [сб. статей]. – М., 2006. – С. 24–40.
50. *Каган М.* Музыка в мире искусств / М. Каган. – СПб. : «Ут», 1996. – 232 с.
51. *Кириллина Л.* Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. М., 1996.
52. *Когоутек Ц.* Техника композиции в музыке XX века. М., 1976.
53. *Кон Ю. Б.* Асафьев и проблема взаимоотношения музыки и языка / Ю. Г. Кон // Проблемы современного музыкознания в свете идей Б. В. Асафьева. – Л. : Изд-во ЛОЛГК, 1987. – С. 6–20.
54. *Кон Ю.* К вопросу о понятии «музыкальный язык» / Ю.Г. Кон // От Люлли до наших дней. – М. : «Музыка», 1969. – С. 93–104.
55. *Конен В.* Театр и симфония / В. Дж. Конен. – М. : «Музыка», 1968. – 350 с.
56. *Корчова О.* Феномен музичного модернізму в європейській культурі минулого століття: передумови, закономірності, етапи // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : Сучасне музикознавство: методологія, теорія, історія. – К., 2020. – С. 92-108.
57. *Коханик И.* К проблеме смысла в стилеобразовании / И. Н. Коханик // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Музичний стиль : теорія, історія, сучасність. – К, 2004. – Вип. 38. – С. 67–80.
58. *Коханик І.* Музичний твір : взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю / І. М. Коханик // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Музичний твір : проблема розуміння. – К., 2002. – Вип. 20. – С. 44–51.
59. *Коханик І.* Про деякі тенденції стильового розвитку української музики рубежу XX – XXI століть / І. М. Коханик // Київське музикознавство. – К., 2004. – Вип. 13. – С. 30–37.
60. *Кремлев Ю.* Интонация и образ в музыке / Ю. А. Кремлев // Интонация и музыкальный образ. – М., 1965. – С. 35–52.
61. *Крицкая И.* Особенности творческого мышления К. Штокхаузена: сериальность, музыкальное время, метод медиации: дис. ... канд. искусствоведения. К., 2006.
62. *Кудряшов А.Ю.* Теория музыкального содержания. Художественные идеи европейской музыки XVII – XX вв. : учеб. пособие для муз. вузов и вузов искусств. СПб. : издательство «Планета музыки»; издательство «Лань», 2010. – 432 с.
63. *Курт Э.* Романтическая гармония и ее кризис в «Тристане» Р. Вагнера / Э. Курт // [Пер. с нем., предисл. и коммент. М. Этингера. – М. : Музыка, 1975. – 551 с.
64. *Кюрегян Т. С.* Форма в музыке XVII – XX веков. – М. : ТЦ «Сфера», 1998. – 344 с.
65. *Леонова Г. А.* Музыкальные аффекты в «Хорошо темперированном клавире» И. С. Баха // Проблемы стиля и интерпретации музыки барокко. Науч. труды МГК им. П. И. Чайковского. Вып. 32. М., 2001.
66. *Лива Н.* Музичний мінімалізм у контексті західноєвропейської метасвідомості // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – К., 2018. – №3 (40). – С. 6–16.
67. *Ливанова Т.* История музыкальных стилей / Т. Н. Ливанова // С. С. Скребков. Статьи и воспоминания. – М. : Сов. композитор, 1979. – С. 296–308.
68. *Лобанова М.* Музыкальный стиль и жанр : история и современность / М. Лобанова. – М. : Сов. Композитор, 1990. – 312 с.
69. *Лотман Ю.* Анализ поэтического текста / Ю. М. Лотман // Ю. М. Лотман. О поэтах и поэзии. – СПб., 1996. – С. 18–252.

70. *Лотман Ю.* Риторика / Ю. М. Лотман // Риторика : Специализированный проблемный журнал. – М., 1995. – № 2. – С. 10–17.
71. *Лотман Ю.* Структура художественного текста / Ю. М. Лотман. – М. : «Искусство», 1970. – 384 с.
72. *Лотман Ю.* О трех функциях текста / Ю. М. Лотман / под. ред. В. К. Кантора. – М. : РОССПЭН, 2009. – С. 294–309.
73. *Лотман Ю.* Культура и взрыв / Ю. М. Лотман. – М. : Гнозис, 1992. – 272 с.
74. *Мальцев С.* Семантика музыкального знака : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство» / С. М. Мальцев. – Вильнюс, 1981. – 23 с.
75. *Мальцев С.* Семантика музыки : семиотический взгляд / С.М. Мальцев // Исследования, публицистика : К XX-летию кафедры музыкальной критики: Сборник статей. – СПб., 1997. – С. 161–218.
76. *Медушевский В.* Интонационная форма музыки : Исследования / В. В. Медушевский. – М. : Композитор, 1993. – 262 с.
77. *Медушевский В.* О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. В. Медушевский. – М. : Музыка, 1976. – 254 с.
78. *Мессиан О.* Техника моего музыкального языка. М., 1995.
79. *Мессиан О.* Трактат о ритме, цвете и орнитологии // Цареградская Т. Время и ритм в творчестве Оливье Мессиана. М., 2002.
80. *Мечковская Н.* Искусства в свете семиотики : филогенеза и типология художественных языков человечества [Электронный ресурс] / Н. Мечковская // Respectus Philologicus. – 2002. – № 2 (7). – Режим доступа : <http://filologija.vukhf.lt/2-7/mechkovskaja.htm>.
81. *Мильштейн Я.* Очерки о Шопене. М., 1987.
82. *Минич А.* Творчість Дьордя Лігеті 1980-2000 років: структурно-синтаксичні і семантичні особливості тематизму інструментальних концертів // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : Сучасне музикознавство: методологія, теорія, історія. – К., 2020. – С. 213-231.
83. *Мировая художественная культура. XIX век. Изобразительное искусство, музыка и театр / Е. П. Львова и др.* – СПб. : Питер, 2007- 2008. – 464 с.
84. *Михайлов С.* Стиль в музыке / М. Михайлов. – М. : Музыка, 1981. – 262 с.
85. *Музыкальная семиотика : пути и перспективы развития : Сборник статей по материалам второй Международной научной конференции «Музыкальная семиотика: пути и перспективы развития» 13-14 ноября 2008 года / Гл. ред. Л. В. Саввина.* – Астрахань : Издательство ОГОУ ДПО «АИПКП», 2008. – 332 с.
86. *Музыкальная эстетика Западной Европы XVII–XVIII вв. / Сост. и общ. ред. В. Шестакова.* – М. : Музыка, 1971. – 688 с.
87. *Назайкинский Е.* Звуковой мир музыки / Е. В. Назайкинский. – М. : Музыка, 1988. – 254 с.
88. *Назайкинский Е.* Логика музыкальной композиции / Е. В. Назайкинский. – М. : Музыка, 1982. – 319 с.
89. *Носина В. Б.* Символика музыки Й. С. Баха. Тамбов, 1993.
90. *Петрусева Н.* Пьер Булез. Эстетика и техника музыкальной композиции. М., 2002.
91. *Розеншильд К.* История зарубежной музыки / К. К. Розеншильд. – М., 1963. – 535 с.
92. *Ройтерштейн М.* Выразительные средства музыки / М. Ройтерштейн. – М., 1962. – С. 35.
93. *Роллан Р.* Жизнь Бетховена // Роллан Р. Музыкально-историческое наследие: В 8 вып. Вып. 5. М., 1990.
94. *Ручьевская Е.* Тематизм и форма в методологии анализа музыки XX века / Е. Ручьевская // Современные вопросы музыковедения. – М., 1976. – С. 45–68.
95. *Ручьевская Е.* Функции музыкальной темы / Е. Ручьевская. – Л., 1977. – 156 с.
96. *Сабинина М.* Шостакович-симфонист. Драматургия. Эстетика. Стиль. – М. : Музыка, 1976.
97. *Саввина Л.* Звукоорганизация музыки XX века как объект семиотики. Монография / Л. В.Саввина. – Астрахань : Изд-во ОГОУ ДПО «АИПКП», 2009. – 316 с.
98. *Самойленко А.* Музыковедение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога : Монография / А. И. Самойленко. – Одесса : Астропринт, 2002. – 244 с.
99. *Самойленко А.* Лекции по музыкальной семиологии. – Одесса, 2017. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.musikology.com.ua>

100. *Самойленко А.* Понятийные инновации отечественного музыковедения: обобщение дискурсивного опыта // Музичне мистецтво і культура : Науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2013. – Вип. 17. – С. 206-215.
101. *Самойленко А.* Музична епістемологія: теоретичні передумови, методичні та понятійні принципи // Музичне мистецтво і культура : Науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2019. – Вип. 29. – С. 86-100.
102. Семиотика / Общ. ред. Ю.С. Степанова. – М. : Радуга, 1983. – 636 с.
103. *Созанский Ю.* Музыкальная семиотика / Ю.С. Созанский. – Львов : Сполом, 2008. – 522 с.
104. *Сокол А.* Исполнительские ремарки, образ мира и музыкальный стиль / А. В. Сокол. – Одесса : Моряк. 2007. – 276 с.
105. *Соколов О.* Об эстетических принципах программной музыки / О. В. Соколов // Советская музыка. – 1985. – № 10. – С. 90–95.
106. *Соколов А.* Введение в музыкальную композицию XX века : учеб. пособие по курсу «Анализ музыкальных произведений. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 231 с.
107. *Соломоник А.* Семиотика и лингвистика / А. Соломоник. – М. : Молодая гвардия, 1995. – 352 с.
108. *Соссюр Ф. де.* Курс общей лингвистики / Ф. де Соссюр / Пер. с фр. Н. А. Слюсаревой. – М. : Логос, 1998. – 296 с.
109. *Стогний И.* Инвариантность в музыке как семиотическая проблема / И. С. Стогний // Музыкальный язык в контексте культуры : труды РАМ им. Гнесиных. – М., 1989. – Вып. 106. – С. 23–41.
110. *Стогний И.* Процессы смыслообразования в музыке (семиологический аспект) : автореф. дис. на соискание уч. степени докт. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство» / И. С. Стогний. – М., 2013. – 54 с.
111. *Стошкус К.* Художественное произведение и принципы его семиотического исследования : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.03 «Музыкальное искусство» / К. Стошкус. – Вильнюс, 1972. – 18 с.
112. *Сюта Б.* Дискурс у музиці й теорія дискурс-аналізу в музичній науці / Б. О. Сюта // Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно. – Київ : ІМФЕ, 2012. – Число 1 (29). – С. 35–42.
113. *Сюта Б.* Інтертекстуальність як засіб організації форми музичного твору в українській музиці постмодернізму / Б. О. Сюта // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського : Українська та світова музична культура. Сучасний погляд. – К., 2005. – Вип 36. (Кн.1). – С. 20–32.
114. *Сюта Б.* Музична творчість 1970–1990-х років : Параметри художньої цілісності / Б. О. Сюта. – К. : «Грамота», 2006. – 255 с.
115. *Тараева Г.* О построении теории музыкального языка / Г. Р. Тараева // Музыкальный язык в контексте культуры : труды ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1989. – Вып. 106. с. 5–22.
116. *Тараева Г.* Общие проблемы музыкального языка. Система музыкального языка / Музыка : обзор информ. ГБЛ.– М., 1988. – Вып. 1. – 36 с.
117. *Тараева Г.* Проблемы теории музыкальной семантики / Г. Р. Тараева / Музыка : обзор информ. ГБЛ. – М., 1988. – Вып.2. – 27 с.
118. *Тараева Г.* Семантика музыкального языка : конвенции, традиции, интерпретации : автореф. дис. на соискание уч. степени докт. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство» / Г. Р. Тараева. – Ростов на Дону, 2013. – 42 с.
119. *Тараканов М.* Человек и фоносфера : воспоминания и статьи / М. Тараканов. – М. : Алетей, 2003. – 300 с.
120. *Тарасті Э.* Музыка как знак и процесс / Тарасті Э. // Homo Musicus : [альманах музыкальной психологии]. – М., 1999. – С. 61–78.
121. *Тукова І.* Звукопошукові тенденції у композиторській практиці другої половини XX – початку XXI століть // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – К., 2019. – №3 (44). – С. 56–69.
122. Теория современной композиции : учеб. пособие / Московская гос. консерватория им. П. И. Чайковского; Гос. ин-т искусствознания / отв. ред. В. С. Ценова. – М. : Музыка, 2007. – 624 с. (ACADEMIA XXI).
123. *Тюлин Ю.* О программности в произведениях Шопена. М., 1968.

124. *Успенский Б.* Семиотика искусства / Б. Успенский. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1995. – 360 с.
125. *Холопова В.* О прототипах функций музыкальной формы // Проблемы музыкальной науки. Вып. 4. М., 1979.
126. *Холопова В.* К проблеме музыкальных форм 60-70-х годов XX века / В. Н. Холопова // Современное искусство музыкальной композиции. Сб. тр. ГМПИ им. Гнесиных. / Ред. Н. Гуляницкой. – М. : Изд-во ГМПИ им. Гнесиных, 1985. – Вып. 79. – С. 17–38.
127. *Холопова В.* Специальное и неспециальное музыкальное содержание / В. Н. Холопова. – М. : Издательство МГК им. П.И. Чайковского, 2002. – 312 с.
128. *Холопова В.* Формы музыкальных произведений. Учебное пособие / В.Н. Холопова. – СПб. : Лань, 1999. – 496 с.
129. *Холопова В.* Икон. Индекс. Символ // Музыкальная академия. 1997, № 4.
130. *Холопова В.Н.* Музыка как вид искусства, СПб., 2000. – 260 с.
131. *Холопова В.Н.* Теория музыки. СПб., 2002.
132. *Чигарева Е.* Оперы Моцарта в контексте культуры его времени: Художественная индивидуальность. Семантика. М., 2000.
133. *Чижик І.* Методологічні позиції звуковисотного аналізу // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : Сучасне музикознавство: методологія, теорія, історія. – К., 2020. – С. 41-63.
134. *Шаймухаметова Л.* Мигрирующая интонационная формула и семантический контекст музыкальной темы : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство» / Л. Шаймухаметова. – М., 1994. – 31 с.
135. *Шаймухаметова Л.* Семантический анализ музыкальной темы / Л. Шаймухаметова. – М. : РАМ им. Гнесиных, 1998. – 265 с.
136. *Швейцер А.* Иоганн Себастьян Бах. М., 1964.
137. *Шенберг А.* Основы музыкальной композиции. М., 2000.
138. *Шенберг А.* Письма. СПб., 2001.
139. *Шестаков В.* От этоса к аффекту. История музыкальной эстетики от античности до XVIII века. М., 1975.
140. *Шип С.* Музыкальное произведение как видовая категория и структурные свойства музыкального текста / С. В. Шип // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : Музичний твір : проблеми розуміння. – К., 2002. – Вип. 20 – С. 13–22.
141. *Шип С.* Музична форма : від звуку до стилю. Навчальний посібник / С. В Шип. – К. : Заповіт, 1998. – 368 с.
142. *Шип С.* Музыкальная речь и язык музыки / С. В. Шип. – Одесса : Изд-во Одесской гос. консерв. им. А. В. Неждановой, 2001. – 296 с.
143. *Шип С.* Методологія музикознавства. Постановка проблеми та основні поняття // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : Сучасне музикознавство: методологія, теорія, історія. – К., 2020. – С. 9-25.
144. *Шопен Ф.* Письма: В 2 т. М., 1982.
145. *Шуман Р.* О Музыке и музыкантах // Шуман Р. Собр. ст.: В 2 т. М., 1979.
146. *Эко У.* Интерпретация надинтерпретации / У. Эко. – Львов : Летопись. – 721 с.
147. *Эко У.* Отсутствующая структура. Введение в семиологию. Пер. с ит. В. Резник, А. Погоняйло / У. Эко. – СПб. : «Симпозиум», 2004. – 544 с.
148. *Эко У.* Заметки на полях «Имени Розы» / У. Эко // Иностранная литература. – М., 1988. – № 10. – С. 88–104.
149. *Яворский Б.* Сюиты Баха для клавира. Носина В. О символике французских сюит И. С. Баха / Б. Л. Яворский; В.О. Носина. – М. : Классика – XXI, 2002. – 156 с.
150. *Clark A.* Is Music a Language? / A. Clark // The Journal of Aesthetics and Art Criticism. – Baltimore, Winter, 1982. – vol. 41, № 2. – P. 195–204.
151. *Epperson G.* The Musical Symbol. A Study of the Philosophic Theory of Music / G. Epperson. –Amsterdam, 1967. – 323 p.
152. *Jung C. G.* The spiritual problem of Modern Man / C. G. Jung. // The Portable Jung. – Viking Press, 1971. – № 4. – P. 456–479.
153. *Karbusicky V.* The Index Sign in Music / V. Karbusicky // Semiotica. – Amsterdam, Berlin, New-York, 1987. – v.66-1/3-4. – P. 2–26.

154. *Morris Ch.* Foundation of the Theory of Signs / Ch. Morris // International Encyclopedia of Unified Science. – 1938. – vol. 1, № 2. – 59 p.
155. *Nattiez Jean-Jacques.* Music and discourse : toward a semiology of music | Jean-Jacques Nattiez. –Princeton, New Jersey, 1990. – 272 p.
156. *Stefani G.* On the Semiotics of Music / G. Stefani // Music, Culture and Society / edited by D. Scott. – Oxford Univ. Press, 2000. – P. 50–55.
157. *Tarasti E.* Music as Sign and Process / E. Tarasti // Analitica : Studies in the Description and Analysis of Music in Honour of Ingmar Bengtsson. – Stockholm, 1985. – P. 97–115.
158. *Wallis M.* The History of Art as the History of Semantic Structures / M. Wallis // Sign, Language, Culture. – Paris, Mouton, 1970. – P. 524–535.